

L'ENTREVISTA PASTORAL EN ELS EXERCICIS

Estanislau de Balanzó

Sumari:

- 1.- El diàleg interpersonal
- 2.- Creació de llenguatge
- 3.- L'entrevista prèvia als exercicis
- 4.- L'entrevista a la primera setmana
- 5.- L'entrevista a la segona setmana
- 6.- L'entrevista a la tercera i quarta setmanes
- 7.- Un comentari final
- 8.- Notes

El text que teniu a les mans no pretén pas descobrir-vos coses gaire noves. Es, senzillament, el resultat d'un treball elaborat a l'ocasió del Seminari que sobre els Exercicis d'Ignasi de Loiola anem fent, de fa temps, un grup de companys jesuïtes sota el guiatge de Josep M. Rambla.

L'objectiu del treball era només de proposar una síntesi d'orientacions -sobretot d'autors diversos i també, algunes, de la nostra prèvia collita-, que semblava que aniria bé de tenir en compte pel que fa a' la preparació o a la realització de l'entrevista pastoral quan hom proposa els Exercicis (EE, des d'ara); i més concretament, quan hom els proposa de mes sencer, és a dir, en l'experiència completa originària d'Ignasi. I així, tant si aquests EE són oferts en règim de recés tancat, com si es van fent al ritme de la vida ordinària.

Ben segur, hi trobareu mancances: no preteníem pas dir-ho tot! I hi trobareu també repeticions: no les he eliminat, perquè potser sia bo de trobar aquells punts -ni que siguin repetits- quan hom vol consultar, per ex., una setmana determinada sense, per?), haver de rellegir en aquell moment planes anteriors del mateix treball.

Finalment: la traducció catalana del text ignasià, quan és citat literalment, és la prou coneguda del P Calveras. Hores d'ara és ja editada una nova versió, amb introduccions i notes que indubtablement aporta interessants elements nous no integrats en aquest treball'.

Estanislau de Balanzó, sj.

1. EL DIÀLEG INTERPERSONAL

Recorda Maurice Giuliani que "el carisma propi de l'instructor dels EE continua essent el de la conversa, precisament perquè aquest fou el carisma de St. Ignasi"². Efectivament, hom suposa que s'ha produït també en l'Acompanyant (= el que da los ejercicios), en ocasió de fer ell mateix els EE, un procés de transformació que va de la conversió a la conversa³. D'aquesta manera, "els EE són donat⁸ i rebuts... vénen marcats pel que podem anomenar una estructura de tradició que fa pensar en una dimensió essencial de l'experiència de la Fe en la vida de l'Església"⁴.

Aquest diàleg, però, és plural, o si ho preferiu, diríem que es produeix a diverses bandes.

1.1. Un diàleg entre l'Acompanyant i Ignasi

Hom suposa que l'Acompanyant (A, des d'ara) ha fet EE (preferentment personalitzats). Implícitament, dones, ha dialogat ja amb Ignasi i amb aquell text/experiència que Ignasi li proposava.

D'altra banda, Ignasi donava de paraula, als A, les explicacions adients perquè proposessin com cal els EE. Aquestes normes o suggeriments queden finalment escrites: són les Anotacions en el Llibre dels EE, el Director; Autògraf i el Director; dictat al P Vitoria⁵. La lectura d'aquests documents és també diàleg amb Ignasi. De les 20 Anotacions, són sobretot paraula d'Ignasi a l'A aquelles que pretenen orientar el capteniment de l'A en el tracte amb l'Exercitant (E, des d'ara) [2; 6-10; 12-17; 221].

I encara una altra font de diàleg -si més no indirecta o implícita la trobarà en l'estudi d'altres Directories, i dels comentaris de bons coneixedors de l'experiència d'Ignasi i del Llibre dels EE.

1.2. Un diàleg entre l'Acompanyant i l'Exercitant

El *Presupuesto* -"ésser més prompte a salvar la proposició del pròxim, que a condemnar-la" [22]- és de cabdal importància. Podria semblar un text adreçat més directament a l'Exercitant; de fet, però, es posa "per tal que, així el que dona els EE, com el qui els rep, més s'ajudin i aprofitin".

Des d'aquesta mateixa perspectiva, cal donar especial valor a l'estrena del diàleg, és a dir, a la entrevista prèvia als EE que creiem indispensable i que sol fer-se un bon temps abans de començar-los. En parlarem amplament més endavant. Recordem, de moment, alguns altres aspectes importants de caire més general, per a tota la relació i diàleg o entrevistes tot al llarg dels Exercicis.

1. La funció de l'A té una certa connotació amb la Trinitat, de la qual n'és diaca⁶. I perquè només n'és diaca, tindrà cura del que diu l'Anotació [151: "no debe mover... mucho mejor es que el mismo Creador y Señor se comuniquen... estando (el que los da) en medio como un peso, deje obrar el Criador con la criatura". Notem. que abans d'Ignasi, era el 'Director de consciència" qui solia fer l'elecció a partir de les dades aportades pel "dirigit"; per a

Ignasi, l'A no és pas Director (Ignasi mai no empra aquest mot!) sinó un actiu diaca-espectador de la comunicació directa de Déu amb VE.

2. En l'entrevista (diària, si es tracta d'un Recés tancat; aproximadament setmanal, si es donen en la vida ordinària) l'A proposa els punts tot transmetent quelcom que no és pas de pròpia collita: "el fundamento verdadero de la història". Va donant paulatinament les variades instruccions pertinents a cada setmana. Fa les preguntes estrictament indispensables per comprovar si IT fa realment i com cal els exercicis assenyalats [6; 121, per comprendre el moviment de diversos esperits [171, per adaptar-li la matèria dels punts –element cabdal, [18]-, etc. S'adapta a la situació psicològica de IT en el moment present, si està en desolació, per exemple, serà especialment acollidor i amable [71]; etc.

3. Endemés, en les successives entrevistes s'aniran tractant molts altres temes, que ajuden a situar IT en l'experiència que està fent al llarg dels EE i en el seu propi context vital:

"La manifestación de sí mismo que el E hace a su instructor [7; 14; 171 determinará el tipo de relación dialogal para la obtención del fin previsto... Y no sólo su estado sino su persona en su totalidad, en su ser relativo a todo lo que lo rodea y atrae su atención, serán puntos de interés que debe dar a conocer a quien lo guía en este encuentro personal con el Señor. Porque un diálogo en un terreno puramente espiritual, extrapolado de la realidad terrena y ajeno a ella, sería tan falso como inútil. Por ello este diálogo de Ejercicios deberá atender a su temperamento y aptitudes [141; a su edad, su cultura, su inteligencia [181; sus proyectos y situación en el mundo... Todo un contexto humano enmarca esta relación adaptándola a la persona real y concreta que está frente al instructor. Diálogo que con frecuencia exige tratar del buen y del mal tiempo [1301; de la comida y del sueño [83; 84; 210; etc.]; de la salud y del equilibrio psíquico [18; 231; de los amigos y relaciones [18; 561; del matrimonio y la vida conyugal [14; 169; 171; 1891; del trabajo y de la naturaleza [56; 601; del comercio, los negocios y la fortuna [19; 23; 150; 357]; de los problemas del presupuesto y de la vida doméstica [189; 3441; de las preocupaciones actuales de la Iglesia [421... Tener en cuenta todos estos elementos de lo cotidiano significa hablar y escuchar al hombre tal como es y permitirle una decisión 7 humana ante la voluntad divina del Dios a quien busca" .

4. Aquesta ampla temàtica, tot i ser important (perquè en EE tot forma part dels EE8), penso que no ha de derivar en tertúlia. El més notable de l'aportació de FE ve donat pels Exàmens de l'Oració, amb tot el que impliquen de mocions diverses. En principi, penso que l'entrevista no ha de ser pas excessivament llarga!9: el necessari per prendre el pols i donar els punts i instruccions que calgui en aquell moment. I sempre evitant que FE expliqui fil per randa el procés o contingut de les estones de pregària (si no és que cal per descobrir vicis de pregària). A vegades FE, especialment si és femení, tendeix a allargar les converses perquè li donen seguretat; penso que transgir-hi seria un error.

5. Tot plegat sempre serà en funció del discerniment, perquè "podem dir que el discerniment és la veritable finalitat dels EE i la gran contribució d'Ignasi a l'espiritualitat cristiana: es tracta d'arribar a destriar una autèntica resposta a la paraula de Déu en cada situació concreta de la vida"10.

Efectivament, "el discernimiento personal de la voluntad de Dios, de acuerdo con las exigencias de la fe, representa, a un tiempo, la más completa liberación interior que puede

vivir un creyente, y la exigencia más radical que brota del mensaje de Jesús de Nazaret. Lo cual, por lo demás, no es sino seguir fielmente el mismo espíritu del propio Jesús"".

J.M. Castillo assenyala, com a conclusió del seu escrit, nou punts que resumeixo de manera molt comprimida:

1. Alliberat ja del pecat i de la Llei, "dejarse conducir por el Espíritu".
2. Com? Mitjançant el discerniment.
3. Aquest no pot realitzar-se si no és des d'aquella escala de valors que rebutja el poder i abraça tot el contrari d'allò que abraçaven els capitosts d'aquest món, els que crucificaren Jesús.
4. El discerniment es produeix des de l'experiència de l'amor cristià: "Este amor, que invade la vida afectiva del creyente, hace brotar en el hombre una sensibilidad y un conocimiento penetrante (Flp 1,9-10) que descubre, con una cierta connaturalidad y espontaneidad, lo que agrada al Señor.. no consiste en una fría deducción intelectual".
5. Criteris per a no enganyar-se hom en fer el discerniment?: "El cristiano no cuenta más que con los frutos del Espíritu. Donde se produzcan estos frutos, el discernimiento es acertado (...) Ahora bien, el fruto del Espíritu se reduce a una sola cosa: el amor fraterno es sus diversas manifestaciones".
6. "Además de todo lo dicho hasta aquí, los cristianos tenemos el ejemplo más perfecto de discernimiento en la vida y la conducta de Jesús... Seguirle es asumir como criterios de discernimiento los mismos criterios que orientaron el discernimiento de Jesús... una solidaridad que inevitablemente provocó el conflicto".
7. Discerniment que no recolza en la Llei o en les normes, però que les té certament en compte com a elements de judici en discernir què és el que Déu vol, a fi de no basar-se en els propis criteris sobre què està bé o malament. L'última paraula, però, serà de l'Esperit: Ell coneix allò que agrada a Déu.
8. En ocasions, el discerniment no és tal o l'erra perquè no té en compte "el análisis de la compleja realidad que es la convivencia social, y el conocimiento, lo más objetivo posible, de los factores que determinan esa convivencia en sus circunstancias concretas y actuales".
9. El discerniment mai no serà una realitat purament individual i privada: "la Fe se vive en la Iglesia y en comunión con el resto de la comunidad eclesial"¹² .

Tot això, però, pot encara restar massa general: "Els principis de la vida cristiana són clars: posar en pràctica el gran manament de l'amor tot seguint les normes generals que Crist ha enunciat en les Benaurances i de les quals Ell ha donat exemple en la seva vida. Com viure, però, aquests principis en les precises situacions concretes? Sovint això és molt poc clar!¹³.

Aquesta és, penso, la funció/diaconia de l'A en l'entrevista: ajudar FE, tot oferint-li els paràmetres citats més amunt, i donant-li aquelles indicacions precises (per exemple, les Regles de Discerniment i altres instruccions metodològiques) que l'ajudaran a " cercar i trobar la voluntat de Déu en el concret del viure" a partir del "sentir i distingir les diferents mocions que es produeixen en l'ànima" [313114. IJA, tot escoltant FE i intervenint eficaçment, ajuda el cor a cor de FE amb Déu. "Tot escoltant-lo li ha de proposar també ell la seva activitat discernidora, com a testimoni d'unes paraules i d'uns desigs que no són pas seus, i amb aquella discreta difuminació pròpia, que s'escau a tota mediació espiritual... Tot actuant de testimoni en l'entrevista espiritual, no hi és pas per donar consells, sinó per possibilitar a l'altre de ser re-enviat a si mateix, tot estant disposat a secundar-lo en aquesta recerca"15.

2. CREACIO DE LENGUATGE

No sols es produeix diàleg, sinó que es dóna també una autèntica

creació de llenguatge.

En Ignasi: "...els progressos i noves perspectives en els estudis del llenguatge han cridat l'atenció sobre Ignasi. Se l'ha considerat com un creador de llenguatge. S'ha vist en els seus escrits una pista d'infinites possibilitats d'invenió de llenguatge. S'ha ponderat el poder generador de la seva estructura. Perquè va a originar, fomentar i expressar l'elecció com a moment història primari; tant de la persona... com de la realitat circumdant" 16.

En l'Acompanyant: L'A fa existencialment seu el text d'Ignasi. I endemés, el re-crea en aplicar-lo formalment a la situació existencial de l'exercitant. UA se serveix d'un llenguatge directiu en el mètode (en altres aspectes és solament espectador i diaca).

En l'exercitant: També l'E fa seu el text, re-creant-lo des de la seva situació i des del seu tarannà i procés vital espiritual. L'E crea o re-crea el seu llenguatge dialogal amb Déu en la pregària. Els EE indueixen un estil dialogal de pregunta-resposta entre FE i Déu 17. Gràcies a l'entrevista pastoral, el mateix E s'auto-revela i es comprèn a si mateix en formular verbalment davant FA tot el que està vivint 18.

Entre l'A i l'E: En l'entrevista, es produeix l'ús dialogal d'un argot específic XEE, adaptat a la situació i experiència que junts estan vivint. UA i FE formulen i empren un llenguatge específic carregat d'implícits en relació a la persona i situacions vitals de FE.

3. ENTREVISTA PRÈVIA ALS EXERCICIS

Ja ho dèiem a la primera plana: el to i els continguts aconseguits en l'entrevista prèvia, és a dir, en la primera entrevista (sovint bastant de temps abans de començar els EE) és de gran importància. En quin sentit?

- Per a trencar temors més o menys inconscients; temor de l'un o de l'altre -o de tots dos- a la relació un xic durable que es comença. Temors-expectatives de FE davant la nova experiència, perquè la desitja i la tem alhora; no li és possible d'esbrinar fins on aquesta experiència nova el portarà o com en sortirà. Temor a la relació amb Déu, a haver de desinstal·lar-se vitalment, etc.

- Per a crear un àmbit d'empatia i de mútua confiança. Però això no pressuposa que FA estigui dotat de grans dots de simpatia, tot i que, si en té, li serà de bon ajut.

- Per poder situar-se mútuament en els llocs propis, i preveure l'abast de l'experiència. Per exemple, perquè l'A pugui copsar si hi ha o no subjecto [181].

- Per a donar algunes Anotaciones. Per exemple, 1, 2, algun punt de 4, 5, 20, i marcar així en algun grau les regles de joc i les condicions necessàries pel bon dinamisme de l'experiència a viure.

- Per explicar a FE la funció de FA: que no és la de Director, sinó més aviat assimilable a la d'un entrenador de vol; i és alhora sagrament de la Comunitat, que així li farà costat en els seus procés i experiència 19 .

- A fi de proposar, si sembla adient, algun exercici de preescalfament, sigui de pregària o de serveis a fer, per al temps anterior als EE.

Comenta Alex Lefrank: "Muchas cosas han pasado ya en la vida de un ejercitante, aun cuando éste sea joven... Debemos subrayar que los EE nunca empiezan en el punto cero. Por eso, es importante... que el compañero-guía conozca las líneas generales de la Historia de Salvación de su ejercitante... Es aconsejable tener un cambio de impresiones con el ejercitante antes de los EE ... 1120.

Lefrank continua tot indicant seguidament quines condicions han de donar-se. D'aquestes, algunes són necessàries no solament per a l'entrevista prèvia, sinó també per a la resta del procés dels EE. En triem algunes.

1. L'Acompanyant

Làgicament, l'A ha de ser home de Fe, conscient que és un instrument imperfecte, però refiant-se que està en les mans de Déu; conscient, per tant, que al llarg dels EE pot passar alguna cosa gran en l'E.

Això no sols no li estalvia sinó que li possibilita de resoldre " ... una cuestión: si el compañero-guía se puede o no adaptar al ejercitante... (ya que)... los EE dirigidos

individualmente no buscan una gestación espiritual cualquiera, sino que tienden, exclusivamente, a poner en movimiento un proceso de transformación radical... hacer ver claro al E que la decisión de hacer EE dirigidos individualmente no es patrimonio exclusivo del E, sino que también el compañero-guía tiene que llegar a una decisión, cuyo resultado no es previsible de antemano".

Un diàleg d'aquesta mena demana en l'A una certa capacitat de contacte, d'empatia, de diàleg i d'ús fàcil i encertat de la pregunta (que mai no ha de ser capciosa!). Semblantment, al llarg dels EE, necessitarà una certa agilitat mental i emocional per poder improvisar respostes, o més endavant, per a cercar els punts a proposar durant els EE.

Per a la proposta dels punts de pregària li caldrà un coneixement ample i exacte de l'escriptura de la qual en proposarà només, "amb breu o sumària declaració... el fonament vertader de la historia" [21. Aquesta declaració, per sumaria que sigui, així com també els comentaris i diàleg en les entrevistes, vindran -vulgues que no- tenyits i impregnats de la sensibilitat i vivència interna de l'A. Sembla, dones, "indispensable que el que da los ejercicios se haya convertido a la nueva sensibilidad cristiana, que, desde hace años, y con las más solemnes sanciones del Vaticano II, Papas y Sínodos de Obispos, ha aflorado a la conciencia de la Iglesia. Se trata de no separar a Dios del mundo, de no separar el amor a Dios del amor al hombre, de no desvincular el amor de la justicia ni ésta de aquél, de superar el dualismo espíritu-materia, de no aislar la conciencia individual del entorno social, etc.1121.

Lefrank insisteix també en un tema que avui dia sembla prou clar: no cal que l'A sigui prevere.

2. L'Exercitant

L'A no pot oblidar que " ... es fuente de información no sólo el contenido verbal de las respuestas, sino también el modo con el que el futuro E responde a las preguntas del compañero-guía".

Hom suposa que VE ha trobat i utilitzat ja abans la possibilitat de fer cursos intensius d'experiència religiosa (recessos mes o menys breus, etc.) i que el candidat a Exercitant ha de ser una persona amb vida espiritual, és a dir, decidida a un esforç constant per aprofundir en la Fe, que fa pregària personal, que té un cert grau de capacitat d'autocrítica des de la Fe i un cert desvetllament del sentit de responsabilitat apostòlica i social.

Serà difícil que l'experiència dels EE funcioni si l'exercitant no té una actitud fonamentalment positiva davant la vida, recolzada en vivències sanes i ben assimilades (a fi d'evitar que VE es refugi en un món imaginarí: la fuga de la realitat); i un àmbit afectiu a bastament desenvolupat, a fi que els EE no agafin una línia purament intel·lectual: els EE no pretenen resoldre, de mode intel·lectual, problemes intel·lectuals. Des d'aquí, és possible aquella indispensable actitud interna d'obertura, amb desig de llançar-se a la personal aventura de cercar, de dubtar, de deixar-se posar en dubte, sense excloure que precisament a través d'això trobarà una resposta que superarà les seves expectatives^{S22}.

Nota: Quan l'entrevista prèvia es inviable cara a cara (per la distància geogràfica dels interlocutors, etc.), dóna bon resultat de mantenir-la per correspondència. (En trobareu un exemple en les notes finals)²³.

4. L'ENTREVISTA EN LA PRIMERA SETMANA

Heus ací algunes indicacions pràctiques. Per a la primera entrevista d'aquesta Setmana, - que, en principi, podrà resoldre's en un breu intercanvi- serà bo de suggerir a FE que comenci a explicar-se per on vulgui. Pot centrar-se, per exemple, en quin es el seu moment actual, el món de la seva pregària, quins desitjos porta al cor per a aquests EE, etc.

Li explicarem el mètode i l'esquema orgànic -o les passes- de la pregària ignasiana, que sempre posa en crisi (crisi = judici, en grec) la vida a fi de reorientar-la i recol·locar-la en el Disegni dinàmic del Pare. Estil de pregària, per tant, no assimilable als exercicis de ioga o de concentració, tot i que possiblement ajudaran com a preparació a entrar en pregària. Li subratllarem que l'essencial de cada exercici es centra en l'Oració Preparatòria (= fruit global dels EE, i mereixedora, per tant, de bona explicació), en la Petició (= fruit d'aquest exercici) i en el Col·loqui (en què sovint el cor es dispara en la línia del magis ignasià).

Caldrà també explicar com fer l'examen de l'oració, i la conveniència de prendre, en acabar-lo, unes breus notes de les mocions experimentades. Aquestes mocions, però, no han de ser absolutitzades, cosa que podria bloquejar noves i mes riques possibilitats ulteriors.

En l'enfocament de la dinàmica d'aquests primers dies, cal atendre a una visió de globalitat²⁴, especialment en el Principi i Fonament -i fins i tot en el Col·loqui davant de Crist Senyor posat en creu pels meus pecats [531-, tot evitant així l'intent de ràpides resolucions que serien de l'Exercitant, però probablement no serien de Déu. Com se'ns dirà més tard, el que interessa és demanar d'arribar a "desitjar i conèixer el que sigui més grat a la seva divina bondat" [151]. Cal que sigui el Senyor qui vagi manifestant allò que serà més grat a la seva divina bondat. En aquests dies, doncs, res de fer propòsits! I, quan més endavant sigui el moment de fer-ne, tenir en compte el que deia el P. Carpentier: "El propòsit no és una decisió, sinó una súplica humil presentada al Senyor amb el desig de ser escoltat").

Caldrà també anar-lo introduint a l'examen general del dia, en la línia de, per exemple:

- si segueixo el mètode - punys ... o confiança?
- grau de dispersió
- el silenci (per poder "escoltar"), aïllament i solitud
- què en faig del lleure?
- descans quan cal?
- He fet com cal els exàmens de l'Oració?: especial atenció a les Addicions, i als moments que miren directament al fruit dels EE: l'oració preparatòria, la Petició i el Col·loqui
- Lloc o llocs i postura corporal que, de fet, més m'ajuden en la pregària

- He pres notes de les mocions en acabar cada estona de pregària?

- Com m'ha anat l'entrevista amb l'A? Què m'ha aportat l'entrevista?

- L'Examen Particular: si en faig o si em caldria fer-ne "per a treure defectes i negligències sobre exercicis i addicions" [901

Centrar-nos, doncs, més en el mètode que en la consciència. Així, per exemple, si en FE hi ha voluntarisme, això probablement significa que FE està buscant una seguretat pre-fixada: no resta obert i vulnerable al Senyor.

Pel que fa al Principi i Fonament, ens hi aturarem un xic, a fi. que FE assoleixi el grau suficient l'indiferència. Quan donava els EE, "el P. Ignasi havia pres el costum de dedicar-hi... dos dies" 25.

Quan l'exercitant entra en l'experiència de Pecat-Misericòrdia, serà bo d'ajudar-lo a vèncer la possible mandra o repugnància, i àdhuc possible bloqueig psicològic. (La crisi de què parla Lefrank en o.c. p.33).

En el moment adient, podem proposar ignasianament la Confessió General de tota la vida passada, tot exposant-ne, però, les motivacions [441 i suggerint positivament la possibilitat de buscar confessor diferent de FA [171.

Si sembla escaient, explicar bé l'exercici de repetició [62], que no s'ha de confondre amb aquells casos en què cal senzillament tornar a fer un determinat exercici [991.

Explicar o aplicar(i en el dubte, més aviat aplicar que explicar) tanto cuanto les Regles de Discerniment de primera setmana. Pel que fa a les Regles sobre distribuir almoines 1337-3441, caldrà fer-ne adaptació a la realitat actual: Nord/Sud, Quart Món, atur, etc.

Ignasi parla de Otras operaciones: l'A vegi si li ha de parlar d'alguna manera de penitència, sempre explicant el sentit que dóna Ignasi [891.

I quelcom que és previ i obvi: FA ha de tenir en compte les experimentades Anotacions, Addicions i Notes. Per exemple: "a vegades escurçar la setmana i altres vegades allargar-la" [41; "moltes vegades aprofita fer mudança en el menjar, en el dormir,..." [891. Ha de tenir ben clar també quin és el fruit que es vol demanar/aconseguir en cada exercici concret, sense oblidar que Ignasi proposa Peticions diferents per a exercicis que podrien aparèixer com molt semblants (veure [48 i 551 en la temàtica del Pecat-Misericòrdia).

(Vegeu també Lefrank, o.c., pp. 28-32; 60-64; 96-99).

5. L'ENTREVISTA A LA SEGONA SETMANA

"Los EE... no llevan, en modo alguno, a hacer meditaciones para tomar una decisión, en las cuales (meditaciones) el E se dedicaría a ponerse preguntas concretas sobre su vida, preguntas que sería conveniente decidir, sino que estas meditaciones prosiguen el fortalecimiento de la identificación con Cristo, pues sólo a partir de esta identificación, se resolverán las cuestiones no resueltas de la vida concreta". 26 (Lefrank) .

Contemplació del Regne i dels misteris de l'encarnació i de la Vida de Crist: Identificació amb la Persona; el Programa del Senyor, l'Enviat-amb-una-missió del Pare. Oferiment personal global a acompanyar-lo en la missió: disposat al que calgui!

No passar per alt el Preàmbul per a considerar estats [1351, previ a l'ignasià tríptic d'eleccions (Banderes, Binaris, Tres maneres d'humilitat):

- Identificació amb els criteris de la vertadera felicitat, els de l'Enviat Capdavanter, 1 per això, ser rebut sota la seva bandera.

- Identificació de desigs i voluntats, optant operativament per tot allò i només allò que "sigui més grat a la seva divina bondat" [151, (vegeu també final de l'anotació 16): som a les opcions de Binaris. 27

- Identificació de cors: Tres Maneres d'humilitat-amor .

Per a un més gran profit i progrés, caldria explicar i aclarir la diferència entre Meditació-Repetició-Resum, i Contemplació-Repetició-Resum-Aplicació de sentits.

Si l'exercitant es religiós o prevere, cal potser distingir dos moments, abans i després de Banderes. Abans: contemplació de la Infància, sense ficar-se gaire en crida, si no és en la Contemplació del Rej. Després: contemplar, tot revivint-lo, el procés de la pròpia vocació.

Preveure si cal experimentar canvis d'horari en la primera pregària del matí: avançant-la a quan FE ha dormit ja unes 4 hores (quan acaba el primer son); i que descansi en el temps que abans solia fer-la.

Es d'esperar un cert grau de simplificació en la pregària.

Evitar dos esculls:

- el d'un superficial això ja esta vist i clar (lleugeresa en l'oblació)28;

- o, d'altra banda, l'anorreament aclaparador, i àdhuc alguna crisi d'escrúpols [345-35 j]29 .
Recordar en aquests casos allò de con vuestro favor y ayuda! Estimular sempre l'esperança.

Mirarem de no forçar les peticions fortes (oprobis, menyspreus) però animarem a desees de desees. I sempre tallarem curt les possibles cavil·lacions sobre els hipotètics continguts

d'aquells possibles oprobis, puix que es tracta sobretot, una vegada més, d'una senzilla ofrena global i d'oferir al Senyor un xec en blanc.

Aclarir amb temps si va de Reforma o d'Elecció. Explicar tanto cuanto els Temps i Modes d'Elecció, sense oblidar, però, els importants nn. introductoris que li donen l'enfocament: [135 i 170-1741.

Vigilarem que la conversió i la Reforma o Elecció o Pla de Vida no siguin ètiques ni cerebrals, sinó religioses i del cor, com a resposta que volen ser només a la crida i elecció del Senyor conegut-estimat seguit en una mateixa i única missió.

Proposar, si sembla adient, la lectio divina i l'oració vocal, maneres a vegades més senzilles de pregar i que poden desbloquejar situacions interiors.

Explicar o aplicar tanto cuanto les Regles de Discerniment més pròpies de la segona setmana [10, 328-3361.

En presentar les Regles d'ordenar-se en el menjar (precisament en plena tercera setmana, [210-2171), serà important d'oferir-ne una bona adaptació o transposició a la realitat del món d'avui: per exemple, idolatria pel treball estressant, consumisme, costums poc ecològics, tabac, viatges cars, ús de vehicles...

Si sembla adient, recordar el valor de l'examen Particular [901 orientat concretament "per a treure defectes i negligències sobre exercicis i addicions".

Hom pot proposar alguna lectura suau, de caire mes aviat testimonial.

1 farem bé de repescar (avançant per cercles concèntrics) algun punt de la primera setmana, a fi que el procés no quedi fluix o tou.

6. ENTREVISTA EN TERCERA I QUARTA SETMANES

Entrem en setmanes de confirmació més que d'elecció; aquesta generalment se suposa ja feta, i si no s'ha acabat, convé que no es retardi gaire.

La tercera setmana treballa en profunditat vertical, més que en horitzontal: l'elecció o Reforma tindrà probables conseqüències, trencaments, lluites, etc. en concret de la vida post-EE. Cal, doncs, demanar una plena identificació actual/futura tot contemplant ara els "misteris" dolorosos del Crist històric. Eren ja presents en el Col·loqui de la meditació dels pecats [53] i en la manera com Ignasi presenta l'abaixament del Senyor (= el descens a la criatura) per mi i pel llinatge humà en les contemplacions de l'encarnació [104; 106 # 21 i del Naixement [116]. Demanar una plena actual/futura identificació amb el Senyor-enviat-i-que-actua, aquella identificació que s'anava preparant i demanant en els grans temes oracionals de la segona setmana, previs a l'elecció. Identificació que es tradueix en la pregunta "què dec jo fer i patir per ell" [197]31.

Aquesta identificació amb Jesucrist no pot ser, però, fruit de l'esforç o de la tensió psíquica, sinó objecte i fruit de la petició. Per cert, atenció una vegada més als canvis de petició que proposa Ignasi, força matisats, per exemple [1931: "perquè pels meus pecats va el Senyor a la Passió"; en canvi, en [2031: "dolor amb Crist dolorós...". Peticions que, així proposades per Ignasi, no són pas gens vaporoses o genèriques.

,Cal impedir en aquests dies les temptacions de fer marxa enrera sobre l'elecció o Reforma o pla de vida ja establerts. Caldrà probablement aplicar les Regles de Discerniment que, tot i ser predominantment de primera o de segona setmanes, van bé tothora. No es estrany que apareguin temptacions crasses que FE no veu com a tals. Ser, en tot això, una mica taxatiu32.

Sol ajudar proposar per a la mitjanit alguna pregària de Repetició o de Resum o d'Aplicació de Sentits.

La Contemplació per aconseguir amor, endemés del seu valor intrínsec, és el pont per a continuar contemplatiu en l'acció, delerós de cercar i trobar Déu al cor de la vida: en todo amar y servir [233]34.

L'explicació i exercici dels diversos Modes d'Orar probablement tindrà el seu millor lloc després de l'exercici de la Contemplació per aconseguir amor, que és on els presenta Ignasi [238-260]. Les Regles per a sentir amb l'església [352-370], endemés del seu valor per al moment que visqué Ignasi i també per als nostres temps, demanen una explicació no gens literalista; si ho aconseguim, no sols serem fidels a Ignasi, sinó que ajudarem FE a viure la seva personal història en la del Senyor fet-home-i-actuant en la seva Família, Comunitat i Poble.

No podem pas deixar marxar FE sense preveure amb ell un pla concret (de pregària, d'acompanyament espiritual, de servei, etc.) per a la immediatesa del post-Recés. I alhora caldrà recordar a VE que la fidelitat no es puntual o del moment present, per intensa que sia, sinó que es va creant dia rera dia. Mes encara, la paraula fidelitat, com a tal, no apareix pas en els EE; en canvi, l'experiència viscuda en els mateixos EE aboca a una actitud; praxi

de mantingut discerniment, un discerniment mai del tot arrodonidament acabat, sempre transcendit per la novetat de Déu que, com ens recorda Jn 5,17, actua sempre.

Finalment, es freqüent -i no del tot il·lògic- que al llarg dels EE s'hagi anat produint paulatinament un cert grau de lligam espiritual o un cert grau d'identificació (esperem que no de dependència!) per part de FE vers el seu Acompanyant³⁵. Cal provocar el deseiximent, fermament i suau, almenys en el que tingui d'excessiu, perquè "de Mestre només en teniu un... de Pare només en teniu un, que és el del cel... de Guia només en teniu un, que es el Crist" (Mt 23,81). Podem també aplicar aquí el que es diu en la IJn 2,27: prou que "manteniu la unció de l'esperit que vau rebre del Fill, i no cal que ningú us doni lliçons; manteniu-vos en el Fill, seguint la doctrina que us ensenya la unció de l'Esperit" (IJn 2,27). Podem confiar que s'acomplirà el que la Comunitat de l'Evangelí de Joan posa en llavis del Senyor: "l'esperit Sant farà que recordeu tot el que us he dit i us ho farà entendre" (Jn 14,26)³⁶.

7. UN COMENTARI FINAL

El lector potser trobarà a faltar indicacions sobre els enfocaments precisos de la temàtica oracional o punts de pregària. Això, però, escapava totalment de l'objectiu que preteníem en aquest treball, centrat sobretot en un punt pretesament molt concret: l'entrevista pastoral en els EE37.

Es a dir, hem volgut anar per un camí més aviat un xic semblant al que J. M. Rambla indica en les planes de Presentació d'un recent llibre de Francesc Riera, sj: "Esta obra privilegia de modo especial la pedagogía o método. Precisamente la originalidad de los Ejercicios ignacianos no se halla en la materia propuesta al ejercitante. Se ha llegado a escribir que en ellos no hay nada que no se encuentre ya en otros libros. Su aportación propia es la pedagogía espiritual: un itinerario espiritual que se propone al ejercitante y unas orientaciones sobre el modo de realizar su actividad y sobre la tarea del ejercitador (el que da los ejercicios)1138.

8.- NOTES

1. IGNASI DE LOYOLA, Exercicis Espirituals, (Introduccions i notes de J. M. Rambla; traducció de R. M. Torelló) Col·lecció "Clàssics del Cristianisme", Edicions Proa. Barcelona, 1990).
2. Quattendait St.Ignace des Exercices?, Christus 10 (1956) 175. Citat per D Restrepo L, sj, en El diàleg espiritual en EE, V Curso Internac. para Directores de EE. Bogotá 1973.
3. J. M. RAMBLA sj. El Pelegrí, V Edició, pp.127-128. Ed. Claret, Barcelona 1983.
4. CLAUDE VIARD, sj. Christus n. 124 Hors Série, 1984, p.10.
5. MIGUEL LOP, sj. n'ofereix traducció, introduccions i notes: Ejercicios Espirituales y Directorios, Editorial Balmes, Barcelona 1964.
6. ESTANISLAU DE BALANZÓ, si. Perfil de un Maestro en el Espíritu, pp. 355-358. Rev. Sal Terrae, 5 (1985) 353-363.
7. D. RESTREPO, sj, o.c., fent el esment de François COUREL, La Retraite selons: les Exercices, a Christus 49 (1966) 41.
8. "En varias Anotaciones S.Ignacio habla expresamente del conocimiento o del sentimiento o de la visión que el instructor debe tener del ejercitante [6, 7, 8, 10] o del conocer su disposición los EE. En las demás Anotaciones, supone o exige implícitamente este conocimiento". D. RESTREPO, o.c.
9. Sobre el coro, la durada i la finalitat de l'entrevista, MIGUEL LOP, sj. El director de EE, capítol VII, El guía. ELER 1965.
10. JOHN CARROLL FUTRELL, sj. Prière et décision, le discernement spirituel. Supplem. à Vie Chrétienne, Mai 1972, n. 147, p. 6.
11. J. M. CASTILLO, sj. El discernimiento cristiano. Por una conciencia crítica, Sígueme, Salamanca 1984, p. 10.
12. O.c., pp. 151-155.
13. J. C. FUTRELL. o.c., p. 6.
14. Per a copsar el sentit del discerniment o discreció i per comprendre-ho exemplarment en Ignasi, vegeu: RAMBLA, El Pelegrí, especialment en: notes de peu de plana p. 43 n. 10; p. 45 n. 13; p. 48 nn. 1 i 2; p. 53 n. 5; p. 54 n. 7; p. 56 n. 10; p. 60 n. 20; p. 77, n. 5; p. 105 n. 3; p. 106 n. 6. text: pp 110-111, "Quid agendum"; i pp 113-125 del capítol "Un pelegrinatge amb Déu com a Guia". Vegeu també SANTIAGO THIO, sj. El Pelegrí endins, Ed. Claret, Barcelona 1990. Especialment, per ex., pp.29 # avantpenúltim; i pp.39-40.
15. LEO SCHERER, si. Si personne ne me guide... L'accompagnement spirituel. Supplem. a Vie Chrétienne n. 328 (3285). Paris 1989.
16. RAMBLA, El Pelegrí, p. 18, tot citant Roland Barthes i Giuseppe de Genaro.
17. D. R., o.c., tot fent referència a Roland BARTHES, Comment parler à Dieu, a Tel quel, été 1969, p. 35 ss.
18. E. de B., o.c., p. 357, nota 3.

19. E. de B., o.c., pp. 354-355.

20. Libre para servir, p. 12, Suplemento n. 3 de Progressio (Abril 1974). Edita: CVX Roma.

21. J. M. Rambla. Ejercicios para la fe y la justicia, p. 313-314. Rev. Manresa

55(1983)291-315.

22. LEFRANK, o.c., pp. 16-23.

23. Benvolgut X:

La Superiora de la Casa d'EE de Manresa em. passa avís que V. desitja fer els Exercicis de St. Ignasi en règim de plena personalització, és a dir, mitjançant una entrevista personal diària (no pas formant part d'un grup o tanda d'Exercitants), i que amb tal finalitat compta amb la meua col·laboració com a Company-Guia d'aquesta experiència espiritual.

Al mateix temps que agraeixo la confiança que em fa, goso demanar-li que -sempre amb la finalitat d'aquesta personalització i puix que no és, ara per ara, possible una entrevista per raó de la distància geogràfica- vulgui posar-me unes línies que supleixin d'alguna manera aquesta ben convenient conversa. Li suggereixo seguidament alguns punts; en la seva carta pot fer-ne al·lusió numèrica o donar, senzillament i planera, una resposta global als mateixos:

1. Té un coneixement suficient del mètode que hom segueix en els Exercicis plenament personalitzats? (= no hi donem punts en grup, sinó en l'entrevista personal diària; no hi ha cap activitat grupal, llevat de l'eucaristia, etc.).

2. Ha fet Exercicis personalitzats en alguna ocasió anterior? Ha fet, en alguna ocasió, el Mes d'Exercicis o alguns de major durada que 8 dies? Quina durada solien tenir els Exercicis que ha anat fent fins ara? Cada quant?

3. Què l'ha mogut a voler fer aquests Exercicis personalitzats? Què

n'espera?

4. Hi ha alguna cosa o circumstància que convé que jo conegui ja des d'ara -amb referència al seu procés espiritual personal- per facilitar-li com cal l'acompanyament personalitzador?

Evidentment, la seva resposta serà coneguda només per mi, i sé a quin secret estic obligat d'ofici i com a prevere!

Agraït per endavant, i ben cordialment seu---

24. Cfr. GILLES CUSSON, sj. Conduis-moi sur le chemin déternité, pp. 45-46, Montréal-Rome 1973. (Hi ha traducció castellana d'aquesta obra).

25. MI, p. 1107. Citat per CUSSON a Pédagogie de l'expérience spirituelle personnelle, pp. 69-70. Deselée de Brouwer 1968.

26. O.c., p. 93. Vegeu també RAMBLA, El Pelegrí, p. 59 nota 17, i pp. 114-115: "Tot un cavaller al servei del Crist".

27. Ignasi donà EE a Pedro Ortiz. De les notes d'Ortiz: "... síguense tres maneras y grados de amor de Dios y deseo de obedecer y ymitar y servir a su divina magestad...". Monum. Hist. SJ, Vol. n. 100 (1969), p. 635.

28. "La facilitat neutralitza l'atracció, que no pot trobar el seu fi veritable més que en e, cor de Déu. Ignasi sap que Déu sempre vol més. El mateix text dels EE no diu altra cosa". JOSEPH THOMAS, sj. a Chiistus n. 124 Hors Série (1984) p. 8.

29. Per a la valoració dels mateixos, Cfr. RAMBLA, El Pelegrí, p. 56 nota 10.
30. Sobre aquesta "confirmació", vegeu RAMBLA, El Pelegrí, p. 44 nota 12; i THIÓ, El Pelegrí endins, pp. 59-60.
31. J. M. RAMBLA, si. Hacer y padecer..., pp. 205-207, Rev. Manresa 61 (1989) 195-208.
32. Recordem que l'experiència dels EE no es ni pot ser directivista -es Déu qui actua-; el mètode, però, pel fet mateix de ser-ho, és normatiu -o ja no seria mètode-, i es ensems aquella col·laboració humana al Do mateix de Déu; Ell mai no ens dispensa de posar tots els mitjans humans mes adients. (Joan Pau 11, en la seva Carta als Joves, en l'Any Internacional de la Joventut (31 Maig 1985), defineix -# 9- l'acompanyament com "una escola sistemàtica de vida interior").
33. EE EE. Directorio y Documentos de S. Ignacio de L., ed. Balmes, 1958,
p. 384; "Adiciones".
34. Cfr. RAMBLA, El Pelegrí, pp. 138-142.
35. Quin sia el pensament d'Ignasi sobre aquest tema, cfr. RAMBLA, El Pelegrí, p. 64, nota 31, i pp. final de la 117, # 1r. de la 118.
36. J. VIVES, sj. El Espíritu, Señor y dador de vida, pp. 172-173 de Rev. Sal Terrae (Marzo 1983) 163-174.
37. Si hom desitja de tenir a mà una síntesi d'orientacions metodològiques i punts de pregària, en trobarà bastants de publicades; com, per exemple, la ja clàssica de Jean LAPLACE sj, Une expérience de la vie dans l'Esprit, Ed. Chalet, Lyon 1973. (Existeix versió castellana).
- 38 F. RIERA i FIGUERAS, sj. Ejercicios Espirituales en la vida ordinaria para comunidades de laicos. Ed. Sal Terrae. Santander, 1990.

© *Cristianisme i Justícia* – Roger de Llúria 13 – 08010 Barcelona
T: 93 317 23 38 – Fax: 93 317 10 94 –
espinal@redestb.es - www.fespinal.com